

Inhoudsopgave

DEEL I. VERTICALE RELATIES	1
TITEL I. AFSTAMMING	3
Hoofdstuk 1. Algemeen	5
Afdeling 1. Begrip	5
Afdeling 2. Openbareordekarakter van het afstammingsrecht	6
Afdeling 3. Bloed- en aanverwantschap	7
§ 1. Bloedverwantschap	7
§ 2. Aanverwantschap	8
Afdeling 4. Ouderschap en kinderen	9
§ 1. Soorten ouderschap	10
§ 2. Categorieën kinderen	11
Afdeling 5. Belgisch afstammings- en erfrecht in het licht van het EVRM	13
§ 1. Belgisch recht beoordeeld door de Straatsburgse instanties	13
§ 2. Het Hof van Cassatie en de artikelen 8 en 14 EVRM	15
A. Directe werking inzake erfrecht als gevolg van de afstamming	15
B. Geen directe werking van positieve verplichtingen inzake de vaststelling van de afstamming	16
Afdeling 6. Belgisch afstammings- en erfrecht in het licht van de grondrechten	17
§ 1. Vastgestelde discriminaties als motor voor wetgevend optreden	17
§ 2. Beperkte doorwerking van het oude erfrecht bij wijze van overgangsmaatregel	18
A. Erfrecht van een niet-erkend buitenhuwelijks kind	19
B. Erfrecht van een overspelig kind <i>a patre</i>	20
C. Synthese	22
1. De nalatenschap is opgevallen vóór 13 juni 1979	22
2. De nalatenschap is opgevallen in de periode vanaf 13 juni 1979, maar vóór 6 juni 1987	22
3. De nalatenschap is opgevallen na 6 juni 1987	23

Hoofdstuk 2. Vaststelling van de afstamming	25
Afdeling 1. Vaststelling van moederschap	26
Inleiding: drie vaststellingswijzen	26
§ 1. Vermelding van de naam van de moeder in de geboorteakte	26
A. Principe: vaststaande afstamming van moederszijde (<i>Mater semper certa est</i>)	26
1. Verplichting tot vermelding van de naam van de moeder in de geboorteakte	26
2. Opmaak van een geboorteakte voor een levend geboren kind, na de kennisgeving en de aangifte van de geboorte	28
B. Uitzonderingen	29
1. Anonieme bevalling	29
2. Doodgeboren kinderen	30
§ 2. Erkenning door een vrouw	31
A. Algemene principes	31
1. Begripsomschrijving	31
2. Grondvoorwaarden	32
a. De naam van de moeder is niet in de geboorteakte vermeld	32
b. Toestemming van de vader en/of het kind	32
(1) Wettelijk vereiste toestemmingen	32
(2) Toestemmingsweigering en het geding dat daarop volgt	33
c. Uit de erkenning blijkt geen absoluut huwelijksbeletsel tussen de erkennende vrouw en de vader	35
3. Vormvoorwaarden en modaliteiten	35
B. Erkenning door een gehuwde vrouw: mededelingsverplichting	36
§ 3. Gerechtelijke vaststelling van het moederschap	36
A. Begripsomschrijving	36
B. Grondvoorwaarden	37
C. Bewijs van de bevalling	37
D. Procedure	38
Afdeling 2. Vaststelling van vaderschap	38
Inleiding: drie vaststellingswijzen	38
§ 1. Afstamming van vaderszijde binnen het huwelijk	39
A. De vaderschapsregel	39

B. Vermoedens	40
1. Tijdvak van de verwekking	40
2. Meest gunstig tijdstip (<i>Omni meliore momento</i>)	41
C. Uitzonderingen op de toepasselijkheid van de vaderschapsregel	42
1. Afwezigheid	42
2. Automatische uitschakeling van de vaderschapsregel in vier gevallen, behoudens verklaring van handhaving	43
a. Vier categorieën kinderen waarvoor het vermoeden van vaderschap niet geldt	43
b. Praktische werkwijze bij de aangifte van de geboorte	44
c. Gemeenschappelijke verklaring van handhaving van het vaderschap van de echtgenoot	45
D. Vaderschapsconflicten	46
1. Opeenvolgende huwelijken van de moeder	46
2. Bigamie in hoofde van de moeder	46
§ 2. Afstamming van vaderszijde buiten het huwelijk	47
Inleiding: twee vaststellingswijzen	47
A. Vaderlijke erkenning	48
1. Grondvoorwaarden	48
a. Het vaderschap staat niet vast krachtens de vaderschapsregel en het meemoederschap staat evenmin vast	48
b. Toestemming van de moeder en/of het kind	48
(1) Wettelijk vereiste toestemmingen	48
(2) Vorm van de toestemming en ogenblik waarop zij moet worden gegeven	49
(3) Toestemmingsweigering en het geding dat daarop volgt	50
c. Uit de erkenning blijkt geen absoluut huwelijksbeletsel tussen de erkenner en de moeder	54
2. Vormvereisten	55
a. Erkenningsakte	55
b. Personen bevoegd om een erkenningsakte op te maken	56
3. Modaliteiten	57
a. Erkenning door een man die niet de biologische vader is	57
b. Erkenning door een onbekwame	58
c. Erkenning van een verwekt kind vóór de geboorte (prenatale erkenning)	58
d. Erkenning van een overleden kind (postume erkenning)	59

e. Erkenning van een reeds erkend kind – Opeenvolgende erkenningen	60
f. Erkenning van een kind waarvan het vaderschap reeds gerechtelijk is vastgesteld	61
g. Erkenning van een reeds geadopteerd of te adopteren kind	62
4. Publiciteit	63
a. Algemeen: kantmelding in de geboorteakte van het kind	63
b. Specifieke publiciteit voor de erkenning door een gehuwde man	64
(1) Mededeling aan de echtgeno(o)t(e) van de erkenner	64
(2) Op straffe van relatieve niet-tegenwerpelijheid van de erkenning	65
(3) Kinderen erkend vóór 1 juli 2007 – Overgangsrecht	66
5. Declaratief karakter	67
B. Gerechtelijke vaststelling van vaderschap	67
1. Grondvoorwaarden	67
a. Het vaderschap staat niet vast krachtens de vaderschapsregel, noch op grond van een erkenning en het meemoederschap staat evenmin vast	67
b. Afwezigheid van succesvol uitgeoefend recht van verzet	68
c. Afwezigheid van absoluut huwelijksbeletsel tussen moeder en vermeende vader	70
2. Bewijs	72
a. Bewijs door bezit van staat t.a.v. de vermeende vader	72
b. Bewijs door alle wettelijke middelen	73
(1) Overzicht van de toegelaten wettelijke bewijsmiddelen	73
(2) Meest waarheidsgetrouw bewijsmiddel: deskundigenonderzoek	74
c. Bewijs door een vermoeden van vaderschap wegens geslachts-gemeenschap met de moeder gedurende het wettelijk tijdperk van de verwekking	77
3. Titularissen van de vordering	78
4. Termijn	79
5. Publiciteit	80
a. Algemeen	80
(1) Mededeling aan het Openbaar Ministerie	80
(2) Toezending aan de ambtenaar van de burgerlijke stand	81
(3) Overschrijving in de registers en kantmelding	81

b. Bijzondere publiciteit bij de gerechtelijke vaststelling van het vaderschap van een gehuwde man	81
(1) Verplichting tot betekening van het vonnis	81
(2) Op straffe van relatieve niet-tegenwerpelijheid van het vonnis	82
Afdeling 3. Vaststelling van meemoederschap	82
Inleiding: drie vaststellingswijzen	82
§ 1. Afstamming van meemoederszijde binnen het huwelijk	84
A. De meemoederschapsregel	84
B. Uitzonderingen	85
C. Conflicten	85
§ 2. Afstamming van meemoederszijde buiten het huwelijk	85
A. Meemoederlijke erkenning	85
B. Gerechtelijke vaststelling van het meemoederschap	87
Hoofdstuk 3. Betwisting van de afstamming	91
Afdeling 1. Betwisting van moederschap	92
§ 1. Betwisting van het moederschap dat blijkt uit de geboorteakte	92
A. Ontvankelijkheid	93
1. Afwezigheid van bezit van staat	93
2. Titularissen van de vordering	93
3. Termijn	94
B. Gegrondheid	94
C. Geen automatische vaststelling van het moederschap van de beweerde moeder	94
§ 2. Betwisting van een moederlijke erkenning	95
A. Gemeenrechtelijke betwisting van een moederlijke erkenning	95
1. Ontvankelijkheidsvoorwaarden	95
a. Algemeen: afwezigheid van bezit van staat t.a.v. de erkennende vrouw	95
b. Bijzondere voorwaarde voor de erkennende vrouw en degenen die tot deze erkenning hebben toegestemd: een wilsgebrek	96
c. Titularissen van de vordering	97
d. Termijnen	98
2. Gegrondheid van de vordering	99

B. Bijzondere procedure tot nietigverklaring van een moederlijke erkenning	100
§ 3. Betwisting van het gerechtelijk vastgesteld moederschap	102
Afdeling 2. Betwisting van vaderschap	102
§ 1. Betwisting van het vaderschap van de echtgenoot	102
A. Ontvankelijkheid	103
1. Afwezigheid van bezit van staat t.a.v. de echtgenoot	103
a. Vereisten voor deugdelijk bezit van staat: rechterlijke appreciatie	103
b. Ongrondwettigheid van het absolute karakter van de grond van niet-ontvankelijkheid	104
2. Een levensvatbaar geboren kind	107
3. Geen toestemming van de echtgenoot tot kunstmatige inseminatie of tot een andere daad die de voortplanting tot doel had	107
4. Titularissen en termijnen	109
a. Vordering van de moeder	110
b. Vordering van de echtgenoot	110
(1) Duur van de vervaltermijn	110
(2) Vertrekpunt	110
(3) Overgangsrecht	111
c. Vordering van het kind	112
(1) Ongrondwettige toepassing van de wettelijke vervaltermijn bij biologisch en socioaffectief niet-vaderschap	113
(2) Ongrondwettigheid van het gebrek aan overgangsbepaling voor kinderen geboren vóór 1 juli 1985	116
d. Vordering van de beweerde biologische vader	118
(1) Duur van de vervaltermijn	118
(2) 2-in-1-vordering	119
(3) Overgangsrecht	119
e. Vordering van de beweerde meemoeder	119
f. Vordering van de bloedverwanten van de overleden echtgenoot	120
g. Vordering van de vorige echtgenoot	120
5. Partijen in het geding	121
B. Gegrondheid	123
1. Bewijs van niet-vaderschap door alle wettelijke middelen	123
2. Gevallen waarin het vaderschap zonder verdere bewijsvoering kan worden betwist	125

a. De gevallen bedoeld in artikel 316 <i>bis</i> BW	125
b. De afstamming van moederszijde is via erkenning of een onderzoek naar het vaderschap vastgesteld	127
c. Het vaderschap van de echtgenoot werd preventief betwist	127
§ 2. Betwisting van een vaderlijke erkenning	127
A. Gemeenrechtelijke betwisting van een vaderlijke erkenning	127
1. Algemene ontvankelijkheidsvoorwaarden	127
a. Afwezigheid van bezit van staat ten aanzien van de erkennende man	127
(1) Vereisten voor deugdelijk bezit van staat: rechterlijke appreciatie	128
(2) Ongrondwettigheid van het absolute karakter van de grond van niet-ontvankelijkheid	129
b. Een levensvatbaar geboren kind	130
2. Bijzondere ontvankelijkheidsvoorwaarde voor de vordering van degenen die tot de erkenning hebben toegestemd: een wilsgebrek	131
3. Titularissen van de vordering	132
4. Termijnen	133
a. Vordering van de moeder	134
b. Vordering van het kind	134
c. Vordering van de erkenner	135
d. Vordering van de beweerde biologische vader	135
e. Vordering van de beweerde meemoeder	139
5. Partijen in het geding	140
6. Gegrondheid van de vordering	140
B. Nietigverklaring van een zonder toestemmingen gedane erkenning	142
1. Toepassingsgebied	142
2. Ontvankelijkheid	143
a. Bezit van staat t.a.v. de erkenner is geen grond van niet-ontvankelijkheid	143
b. Titularissen van de vordering	143
c. Termijn	144
d. Partijen in het geding	144
3. Gegrondheid	145
§ 3. Betwisting van gerechtelijk vastgesteld vaderschap	147
A. Ontvankelijkheid	148
B. Bijzondere procedureregels	148

1. Titularissen van de vordering	148
2. Termijn	149
3. Partijen in het geding	149
C. Gevolgen van een succesvolle betwisting van het gerechtelijk vastgesteld vaderschap na derdenverzet	149
Afdeling 3. Betwisting van meemoederschap	150
§ 1. Betwisting van het meemoederschap van de echtgenote	150
A. Ontvankelijkheid	150
B. Gegrondheid	151
§ 2. Betwisting van een meemoederlijke erkenning	152
A. Ontvankelijkheid	152
B. Gegrondheid	153
§ 3. Betwisting van gerechtelijk vastgesteld meemoederschap	154
Hoofdstuk 4. Gevolgen van de afstamming	155
Afdeling 1. Algemeen	155
§ 1. Regel	155
§ 2. Uitzonderingen met betrekking tot de overspelige afstamming	156
A. Verlies van huwelijksvoordelen en schenkingen	156
1. <i>Ratio legis</i>	157
2. Verklaring van handhaving bij notariële akte	158
3. Vaststelling van de overspelige afstamming na overlijden	158
4. Derden te goeder trouw	158
B. Uitsluiting van erfrecht	159
Afdeling 2. Naam	159
§ 1. Historiek	159
§ 2. Verkrijging van de familienaam als gevolg van oorspronkelijke afstamming	162
A. Enkel het moederschap staat vast	162
B. Enkel het vaderschap staat vast	162
C. Moederschap en vaderschap staan tegelijk vast	162
1. Keuzerecht	162
a. Uitoefening	163
b. Regeling bij onenigheid of gebrek aan keuze	164

2. Eenheidsregeling voor gemeenschappelijke kinderen	165
D. Vaderschap wordt na moederschap vastgesteld of <i>vice versa</i>	166
E. Vervanging van vaderschap of moederschap tijdens de minderjarigheid	167
F. Wijziging van vaderschap of moederschap na de meerderjarigheid	168
G. Meemoederschap staat vast	168
H. Overgangsrecht	169
1. Principiële toepassing van het vroegere recht bij een bestaand gemeenschappelijk kind	169
2. Uitzonderlijke toepassing van het nieuwe recht	169
a. Voorwaarde: ontstentenis van gemeenschappelijke meerderjarige kinderen op het ogenblik van naamkeuze	169
b. Mogelijkheden tot naamkeuze voor ouders zonder gemeenschappelijk meerderjarig kind	170
(1) Alle kinderen zijn geboren of geadopteerd vóór 1 juni 2014	170
(2) Na een eerste (minderjarig) kind (geboren of geadopteerd onder het oude recht) wordt een volgend kind geboren of geadopteerd na 1 juni 2014	170
(3) Wijziging van de afstamming na 1 juni 2014 m.b.t. een voordien geboren kind	171
§ 3. Naam van de vondeling	172
§ 4. Naamsbetwisting	172
§ 5. Naamsverandering op basis van de administratieve procedure	173
A. Verandering van familienaam	173
1. Gronden	174
2. Procedure	174
3. Gevolgen	176
B. Verandering van voornaam	176
§ 6. Naamsverbetering	178
A. Vordering tot verbetering van de akte van de burgerlijke stand na een procedure voor de familierechtbank	178
B. Verbetering van een materiële misslag door de ambtenaar van de burgerlijke stand	180
Afdeling 3. Wettelijke erfopvolging	180
§ 1. Algemeen	180
§ 2. Voorwaarden om te erven	181

A. Bestaan bij het openvallen van de nalatenschap	181
B. De erflater overleven	182
1. Afwezigheid	182
2. Gelijktijdig overlijden	182
C. Niet onwaardig zijn	183
1. Algemene gronden van onwaardigheid	183
2. Bijzondere gronden van onwaardigheid	184
3. Gevolgen van onwaardigheid	184
§ 3. Basisregels die de toebedeling van een erfenis tussen bloedverwanten bepalen	185
A. De orde	185
B. De lijn	186
C. De graad	186
1. Begrip	186
2. Belang van de graad	186
D. Plaatsvervulling	186
E. Kloving	190
§ 4. Toebedeling binnen de erforden	192
A. Binnen de eerste orde	192
B. Binnen de tweede orde	193
C. Binnen de derde orde	195
D. Binnen de vierde orde	197
§ 5. Anomaal erfrecht (wettelijke terugkeer)	197
§ 6. Aanvaarding en verwerping van de nalatenschap	197
A. Zuivere aanvaarding	198
B. Verwerping	198
C. Aanvaarding onder voorrecht van boedelbeschrijving	199
§ 7. Vereffening en verdeling	200
A. Vorm van de verdeling	201
1. Minnelijke verdeling	201
2. Bijzondere minnelijke verdeling (onder gerechtelijk toezicht)	201
3. Gerechtelijke verdeling	201
B. Betaling van de schulden	202
C. Gevolgen van de verdeling	203
D. Nietigheid van de verdeling	204
§ 8. Erfrechtelijke reserve en beschikbaar deel	204

Afdeling 4. Alimentatie	205
§ 1. Gemeenrechtelijke familiale onderhoudsverplichting	205
A. Personeel toepassingsgebied	205
1. Bloedverwanten in de rechte lijn	205
2. Schoonouders en schoonkinderen	206
B. Voorwerp van de onderhoudsverplichting	207
C. Grondvoorwaarden van het recht op levensonderhoud	208
1. Behoeften van de schuldeiser	208
a. Gezinslasten van de schuldeiser	208
b. Gezinsinkomsten van de schuldeiser	209
c. Onwaardigheid van de schuldeiser	209
2. Vermogen van de schuldenaar	210
D. Juridische kenmerken	210
1. Wederkerige onderhoudsverplichting	210
2. Onderhoudsverplichting van dwingend recht	210
3. Veranderlijke onderhoudsverplichting	211
4. Persoonlijke onderhoudsverplichting	211
5. De toegewezen onderhoudsgelden zijn, zoals lonen, ten dele niet vatbaar voor inbeslagneming	211
§ 2. Verplichtingen van ouders om te zorgen voor hun kinderen	211
A. Bijzondere onderhoudsplicht van de ouders	212
1. Voorwerp van de onderhoudsplicht (<i>obligatio</i>)	212
2. Grondslag en bijzondere kenmerken	213
3. Voortbestaan van de verplichting na de meerderjarigheid	213
4. Bijdrage van elke ouder (<i>contributio</i>) in verhouding tot zijn respectieve aandeel in de samengevoegde middelen	216
5. Kosten waarin de ouders dienen bij te dragen	218
a. Wettelijke definitie van twee soorten kosten	218
b. Commissie voor onderhoudsbijdragen en mogelijke berekeningswijze bij KB	221
6. Invordering van de onderhoudsbijdrage	222
7. Kindrekening	223
8. Indexering van rechtswege	226
a. Toepassingsgebied	227
b. Indexatieformule	227
c. Mogelijke afwijking/uitsluiting van de wettelijke regels	228

9. Mogelijkheid tot automatische verhoging van de toegekende onderhoudsuitkering	228
10. Explicitering en motivering van de rechterlijke beslissing	229
a. Toepassingsgebied	229
b. Verplichte vermelding van acht relevante elementen	230
c. Bewijsproblemen	233
d. Bijzondere motiveringsverplichting	234
11. Artikel 203 BW <i>versus</i> artikel 371 BW	234
B. Bijzondere onderhoudsplicht van de stiefouder en de langstlevende wettelijk samenwonende partner van de ouder	235
1. Aard	236
2. Voorwerp	236
3. Draagplicht van de onderhoudsplichtige	236
C. Bijzondere onderhoudsplicht van de vermoedelijke verwekker	236
1. Inleiding	236
2. Ontvankelijkheidsvereisten	238
3. Grondvereisten	238
a. Bewijs	238
b. Tegenbewijs	239
c. Gemeenschap met meerdere mannen	239
4. Procedure	240
a. Persoonlijk karakter van de vordering	240
b. Vertegenwoordiging	240
c. Afwezigheid van termijn	241
d. Rechtspleging	241
(1) Partijen zijn het eens	241
(2) Betwisting over het bestaan van de gemeenschap of over het bedrag van de uitkering	241
5. Gevolgen	242
a. Onderhoudsuitkering	242
(1) Inhoud en kenmerken	242
(2) Last van de nalatenschap	242
(3) Einde van de onderhoudsplicht na vaststelling van de vaderlijke afstamming	242
b. Huwelijksbeletselen	243
§ 3. Onderhoudsvorderingen ten laste van de nalatenschap	243
Algemeen	243

A. Gemeenschappelijke kenmerken	244
1. Behoeftigheid van de onderhoudsgerechtigde	244
2. De onderhoudsgerechtigde mag niet onwaardig zijn om te erven	244
3. Vervaltermijn	244
4. Last van (het nettoactief van) de nalatenschap	244
5. Betaling en zekerheidstelling	245
B. Onderhoudsvordering van de langstlevende echtgenoot	246
1. Oorsprong en aard	246
2. Hoedanigheid van echtgenoot	246
3. Bedrag	246
C. Onderhoudsvordering van de ascendenten van de overleden echtgenoot of wettelijk samenwonende	247
1. Bestaansreden	247
2. Voorwaarden	247
a. De erflater moet zijn overleden zonder nakomelingen achter te laten	247
b. De nalatenschap is slechts onderhoud verschuldigd ten belope van de erfrechten die de ascendenten verliezen ten gevolge van giften ten voordele van de langstlevende echtgenoot of wettelijk samenwonende	248
§ 4. Pluraliteit van onderhoudsplichtigen en onderhoudsgerechtigden	248
A. Pluraliteit van onderhoudsplichtigen	248
B. Pluraliteit van onderhoudsgerechtigden	251
§ 5. Verhaal	253
A. Geen verhaal van de onderhoudsplichtige op de onderhoudsgerechtigde	253
B. Verhaal van de onderhoudsplichtige op een medeschuldenaar	253
C. Verhaal van een derde op de onderhoudsplichtige(n)	254
D. Verhaalsrecht van het OCMW	254
1. Terugvordering van het leefloon	254
a. Toepassingsvoorwaarden en beperkingen	255
b. Procedure	257
2. Terugvordering van de kosten van maatschappelijke dienstverlening	258
a. Toepassingsvoorwaarden en beperkingen	258
b. Procedure	260

§ 6. Gerechtelijke stappen tegen de in gebreke blijvende onderhoudsplichtige	260
A. Algemeen: wijzen van uitvoering van de onderhoudsplicht	260
B. Bevoegde rechtbank en gedinginleidend stuk	261
C. Vorderen van onderhoudsgeld voor het verleden	262
D. Methodes van gedwongen tenuitvoerlegging	264
1. Beslag	264
2. Ontvangstmachtiging	265
3. Strafsancties	269
§ 7. Dienstverlening door de Dienst voor alimentatievorderingen bij de FOD Financiën	270
A. Toegangsvoorwaarden	271
B. Toekenning van voorschotten	272
C. Inning en invordering ten laste van de onderhoudsplichtige	273
§ 8. Algemeen voorrecht op roerend goed voor onderhoudsschulden	273
§ 9. Centraal bestand van vonnissen, arresten en akten houdende toekenning van een onderhoudsuitkering	274
Afdeling 5. Ouderlijk gezag	276
TITEL II. ADOPTIE	277
Hoofdstuk 1. Algemeen	279
Afdeling 1. Definitie	279
Afdeling 2. Historiek	279
Afdeling 3. Federaal en regionaal adoptierecht	281
§ 1. Bronnen en <i>ratio</i> van het federale adoptierecht	281
§ 2. Regionaal adoptierecht	283
Afdeling 4. Twee vormen van adoptie	286
Hoofdstuk 2. Grondvoorwaarden voor adoptie	287
Afdeling 1. Instellingsvoorwaarden	287

§ 1. Wettige redenen	287
§ 2. Hoger belang van de minderjarige en eerbied voor de fundamentele rechten die hem op grond van het internationaal recht toekomen	290
§ 3. Bekwaamheid en geschiktheid voor adoptie van een minderjarige	291
§ 4. Wettige belangen	291
Afdeling 2. Vereisten inzake de burgerlijke staat	292
§ 1. Adoptant(en)	292
A. Eenpersoonsadoptie	292
B. Tweepersoonsadoptie	292
§ 2. Adoptandus	297
Afdeling 3. Leeftijdsvereisten	297
§ 1. Adoptant(en)	297
§ 2. Adoptandus	298
Afdeling 4. Toestemmingen tot adoptie	298
§ 1. Wettelijk vereiste toestemmingen	298
A. Toestemming van de adoptandus vanaf 12 jaar	299
B. Toestemming van de ouder(s) of de voogd van de adoptandus	300
1. Adoptandus heeft (een) juridische ouder(s)	300
2. Adoptandus heeft geen juridische ouder meer (in leven)	301
C. Toestemming van de echtgenoot of samenwonende partner van adoptant en adoptandus	301
§ 2. Vorm van de toestemming	302
§ 3. Toestemming tot de adoptie zonder kennis van de identiteit van de adoptant(en)	302
§ 4. Intrekking van de toestemming tijdens de procedure	303
§ 5. Toestemmingsweigering en het verhaal daartegen	303
Hoofdstuk 3. Procedure	307
Afdeling 1. Voorbereiding tot adoptie	308
§ 1. Toepassingsgebied	308
§ 2. Regionale bevoegdheid	308
§ 3. Inhoud van de voorbereiding	310

Afdeling 2. Rechtspleging	311
§ 1. Inleiding van de procedure	311
A. Gedinginleidend stuk: eenzijdig verzoekschrift	311
B. Bevoegde rechtbank	311
C. Bij het verzoekschrift te voegen stukken	312
D. Kennisgeving van het verzoekschrift	312
§ 2. Onderzoek door het Openbaar Ministerie: inwinnen van inlichtingen en adviezen	312
§ 3. Maatschappelijk onderzoek en geschiktheidsoordeel	315
A. Toepassingsgebied	315
B. Tijdvak van uitvoering en inhoud	315
§ 4. Rechtspleging: behandeling van de zaak ten gronde	317
§ 5. Adoptievonnissen	318
Afdeling 3. Rechtsmiddelen	319
Afdeling 4. Formaliteiten inzake burgerlijke stand	319
Hoofdstuk 4. Gevolgen	321
Afdeling 1. Gevolgen van de gewone adoptie	321
§ 1. Algemeen	321
§ 2. Naam	322
A. Familienaam	322
1. Eenpersoonsadoptie	322
a. Algemene regel en afwijkingsmogelijkheden	322
b. Bijzondere regels bij gewone stiefouderadoptie of partneradoptie	323
(1) Principes	323
(2) Afwijkingsmogelijkheden bij een reeds geadopteerd kind	323
(3) Nieuwe extrafamiliale adoptie van een minderjarige	324
2. Tweepersoonsadoptie	324
B. Voornaam	325
§ 3. Ouderlijk gezag	325
A. Eenpersoonsadoptie	325
B. Tweepersoonsadoptie	326
C. Na overlijden van de adoptant(en)	326

§ 4. Huwelijksbeletselen	326
A. In de adoptieve familie	326
B. In de oorspronkelijke familie	328
§ 5. Onderhoudsverplichtingen	328
A. Onderhoudsrechten van de geadopteerde	328
B. Onderhoudsplichten van de geadopteerde	328
§ 6. Erfrecht	329
A. Erfrechten van de geadopteerde en van zijn afstammelingen	329
B. Verdeling van de nalatenschap van de geadopteerde	330
1. Geadopteerde laat erfgerechtigde afstammelingen na	330
2. Geadopteerde is zonder nakomelingen overleden	330
C. Verdeling van de nalatenschap van de kinderen van de geadopteerde die na hem zonder nakomelingen zijn overleden	332
Afdeling 2. Gevolgen van de volle adoptie	334
§ 1. Algemeen	334
§ 2. Ouderlijk gezag	335
§ 3. Naam	335
A. Familienaam	335
1. Eenpersoonsadoptie	335
a. Algemene regel	335
b. Bijzondere regel bij volle stiefouderadoptie of volle partneradoptie	335
2. Tweepersoonsadoptie	336
B. Voornaam	336
§ 4. Huwelijksbeletselen	336
§ 5. Onderhoudsverplichtingen	336
§ 6. Erfrecht	337
Hoofdstuk 5. Beëindiging van de adoptie	339
Afdeling 1. Herziening van de adoptie	339
§ 1. Toepassingsgebied	339
§ 2. Procedure	340
§ 3. Gevolgen	340
Afdeling 2. Herroeping van de (gewone) adoptie	341

§ 1. Toepassingsvoorwaarde: zeer gewichtige redenen	341
§ 2. Procedure	341
§ 3. Gevolgen	341
Afdeling 3. Nieuwe adoptie	342
§ 1. Extrafamiliale nieuwe adoptie	342
§ 2. Endofamiliale nieuwe adoptie door de nieuwe echtgenoot of samenwonnende partner van de adoptant	343
Afdeling 4. Vaststelling van de afstammingsband na adoptie	344
§ 1. Principes	344
§ 2. Bijzonder geval van de regulariserende adoptie vóór 6 juni 1987 door de moeder van haar eigen kind	345
Afdeling 5. Omzetting van gewone adoptie in volle adoptie	346
TITEL III. BESCHERMINGSSTATUTEN VOOR MINDERJARIGEN	347
Inleiding	349
Hoofdstuk 1. Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind	351
Hoofdstuk 2. Handelings(on)bekwaamheid van de minderjarige	355
Afdeling 1. Principiële handelingsonbekwaamheid	355
§ 1. Materiële rechtshandelingen	355
§ 2. Proceshandelingen	356
Afdeling 2. Uitzonderlijke handelingsbekwaamheid	356
§ 1. Rechtshandelingen die de minderjarige alleen mag verrichten	357
A. Materiële rechtshandelingen	357
1. Handelingen met een strikt persoonlijk karakter	357
2. Bewarende patrimoniale handelingen	357
3. Dagelijkse handelingen	357
B. Proceshandelingen	358
§ 2. Rechtshandelingen die de minderjarige mag stellen behoudens verzet	358

§ 3. Rechtshandelingen waarvoor de minderjarige toestemming(en) of machtiging nodig heeft, dan wel zelf moet/kan toestemmen	359
§ 4. Rechtshandelingen waarvoor de minderjarige bijstand nodig heeft	359
Hoofdstuk 3. Ouderlijk gezag, verblijf en recht op persoonlijk contact	361
Afdeling 1. Algemene beschouwingen in verband met ouderlijk gezag	361
§ 1. Definitie en verantwoording	361
§ 2. Bestanddelen	361
§ 3. Toepassingsgebied	362
§ 4. Historiek en ontwikkeling	364
Afdeling 2. Gezag over de persoon van de minderjarige	365
§ 1. Samenlevende ouders	365
A. Regel	365
B. Vermoeden van instemming	366
C. Verhaal bij de familierechtbank	366
§ 2. Niet-samenlevende ouders	367
A. Principe: gezamenlijke uitoefening van het ouderlijk gezag met een verblijfsregeling	367
1. Gezagsco-ouderschap	367
2. Verblijfsregeling	367
a. Verblijfsco-ouderschap als prioritair te onderzoeken verblijfsregime	367
b. Ongelijkmatig verdeeld verblijf blijft mogelijk	368
B. Uitzonderingen	369
1. Uitsluitende gezagsuitoefening	369
2. Recht op persoonlijk contact en recht van toezicht	370
3. Getemperde regimes	371
a. Getemperde uitsluitende uitoefening van het ouderlijk gezag	372
b. Getemperde gezamenlijke uitoefening van het ouderlijk gezag	372
C. Inschrijving in het bevolkingsregister bij één ouder	372
§ 3. Er is slechts één ouder die in staat is om het ouderlijk gezag uit te oefenen	373
Afdeling 3. Rechten omtrent het vermogen van de minderjarige	373
§ 1. Ouderlijk goederenbeheer	373

A. Bestanddelen	373
B. Uitoefening	374
1. Regeling overeenkomstig de gezagsuitoefening	374
2. Bijzonderheden	374
a. Geen tussenmodel	374
b. Vermoeden van instemming	375
c. Verhaal bij de familierechtbank	375
d. Machtigingsvereiste voor gewichtige handelingen	376
(1) Machtigingbehoevende handelingen	376
(2) Procedure	378
C. Rekening en verantwoording	379
§ 2. Ouderlijk vruchtgenot	380
A. Omschrijving	380
B. Goederen waarop het genot slaat	380
C. Lasten van het genot	381
D. Uitoefening	381
Afdeling 4. Recht op persoonlijk contact	382
§ 1. Algemeen	382
§ 2. Titularissen van het recht op persoonlijk contact	382
A. Principieel contactgerechtigden	382
1. Ouders	382
2. Grootouders	383
B. Virtueel contactgerechtigden	383
§ 3. Modaliteiten	385
Afdeling 5. Horen van minderjarigen in gedingen betreffende ouderlijk gezag, verblijf en recht op persoonlijk contact	385
§ 1. Verschillende regeling afhankelijk van de leeftijd van het kind	386
A. Minderjarige van 12 jaar of ouder	386
B. Minderjarige jonger dan 12 jaar	387
C. Uitzondering op de verplichting te horen	387
§ 2. Modaliteiten van het horen	388
§ 3. Gevolgen van het horen	388
Afdeling 6. Sanctionering van de niet-naleving van een verblijfs- of contactrecht	389
§ 1. Uitvoeringsmaatregelen <i>ex</i> artikel 387ter BW	389

A. Toepassingsgebied	389
1. Niet-naleving van een rechterlijke beslissing	389
2. Niet-naleving van een overeenkomst voorafgaandelijk aan echtscheiding door onderlinge toestemming	390
3. Bepalingen inzake internationale kinderontvoering blijven onverkort gelden	390
B. Procedurele aspecten	391
1. Bevoegdheid en reactivering van de familierechtbank	391
2. Uitspraak met voorrang boven alle andere zaken	391
3. Uitvoerbaarheid bij voorraad van rechtswege	392
4. Procedure in geval van absolute noodzaak	392
C. Maatregelen	393
1. Nieuwe beslissing	393
2. Gedwongen tenuitvoerlegging	394
3. Dwangsom met supervoorrecht	394
§ 2. Schadevergoeding wegens onrechtmatige daad	395
§ 3. Misdrijf niet-afgifte van het kind	396
Afdeling 7. Beëindiging van ouderlijk gezag	396
Hoofdstuk 4. Voogdij over minderjarigen	399
Algemeen	399
Afdeling 1. Ontstaan van de voogdij	400
§ 1. Beide ouders zijn overleden	400
§ 2. Beide ouders zijn wettelijk onbekend	401
§ 3. Beide ouders zijn in de voortdurende onmogelijkheid om het ouderlijk gezag uit te oefenen of zijn wilsonbekwaam	401
A. Van rechtswege	401
B. Na vaststelling door de familierechtbank	403
C. Toepassingen	403
Afdeling 2. Organisatie van de voogdij	403
§ 1. Bevoegde vrederechter	403
§ 2. Dringende maatregelen	403
§ 3. Aanwijzing van de voogd	404

A. Homologatie van de aanwijzing door de ouder(s)	404
B. Keuze van de vrederechter	405
§ 4. Redenen van ontlasting, onbekwaamheid, uitsluiting en ontzetting	406
A. Ontlasting	406
B. Onbekwaamheid	406
C. Uitsluiting en ontzetting	407
§ 5. Toezienende voogd	407
Afdeling 3. Werking van de voogdij	408
§ 1. Algemeen	408
§ 2. Taken van voogd en vrederechter bij aanvang van de voogdij	409
A. Taak van de voogd. Boedelbeschrijving	409
B. Taken van de vrederechter	410
§ 3. Goederenbeheer door de voogd	411
A. Rechtshandelingen die de voogd alleen mag verrichten	411
B. Rechtshandeling die de voogd met bijstand van de toezienende voogd moet verrichten	411
C. Rechtshandelingen die de voogd met bijzondere machtiging van de vrederechter moet verrichten	412
D. Verboden rechtshandelingen	413
Afdeling 4. Einde van de voogdij en definitieve voogdijrekening	414
§ 1. Gevallen van beëindiging van de voogdij	414
§ 2. Definitieve voogdijrekening	414
§ 3. Sancties	415
Hoofdstuk 5. Pleegvoogdij	417
Afdeling 1. Omschrijving en praktisch nut	417
Afdeling 2. Grondvereisten	418
Afdeling 3. Vormvereisten	418
Afdeling 4. Gevolgen	419
Afdeling 5. Einde van de pleegvoogdij	420

Hoofdstuk 6. Ontvoogding	421
Afdeling 1. Omschrijving en nut	421
Afdeling 2. Vormen	421
§ 1. Wettelijke ontvoogding	422
§ 2. Gerechtelijke ontvoogding	422
A. Op verzoek van minstens één van de ouders	422
B. Op verzoek van de voogd en/of toezienende voogd	422
C. Op verzoek van de procureur des Konings	423
Afdeling 3. Rechtsstatuut van de ontvoogde minderjarige	423
§ 1. Aangaande zijn persoon	423
§ 2. Aangaande zijn goederen	424
A. Handelingen die de ontvoogde alleen mag verrichten	424
B. Handelingen waarvoor bijstand van de curator nodig is	424
C. Handelingen waarvoor machtiging van de vrederechter vereist is	425
D. Verboden handelingen	425
Afdeling 4. Einde van de ontvoogding	425
Afdeling 5. Sancties als gevolg van de onbekwaamheid van de ontvoogde minderjarige	426
§ 1. Nietigverklaring van de rechtshandeling	426
A. Nietigheid wegens benadeling	426
B. Nietigheid rechtens	426
§ 2. Vermindering van de verbintenissen van de ontvoogde	426
§ 3. Aansprakelijkheid van de curator	427
TITEL IV. BESCHERMDE MEERDERJARIGEN	429
Inleiding	431
Hoofdstuk 1. Publiekrechtelijke maatregelen houdende vrijheidsberoving	433
Inleiding	433

Afdeling 1. Gedwongen opname, behandeling en verpleging van geesteszieken	434
§ 1. Gedwongen opname in een psychiatrisch ziekenhuis	435
A. Opneming ter observatie	435
B. Verder verblijf	436
§ 2. Gedwongen verpleging in een gezin	437
§ 3. Geen directe gevolgen voor de bekwaamheid van de geesteszieke	437
Afdeling 2. Internering van personen met een geestesstoornis	438
§ 1. Voorwaarden voor internering	438
§ 2. Geen directe gevolgen voor de bekwaamheid van de geïnterneerde	439
Hoofdstuk 2. Privaatrechtelijke bescherming	441
Afdeling 1. Vervanging van de vroegere beschermingsstatuten en overgang naar het nieuwe statuut	441
§ 1. Vroegere statuten	442
§ 2. Overgangsregeling	443
A. Verlengd minderjarig verklaarden	443
B. Personen onder voorlopig bewind	443
C. Gerechtelijk onbekwaam verklaarden	445
D. Personen onder bijstand van een gerechtelijk raadsman	445
§ 3. Krachtlijnen van het huidige statuut: bescherming en bewind	446
Afdeling 2. Toepassingsgebied van de beschermingsregeling	447
§ 1. Meerderjarigen	447
§ 2. Gezondheidstoestand die zelfstandige behoorlijke belangenwaarneming verhindert	448
§ 3. Verkwisters	449
Afdeling 3. Buitengerechtelijke bescherming	449
§ 1. Bescherming via een bijzonder geregelde lastgeving	449
§ 2. Techniek en draagwijdte	450
§ 3. Registratie	451
§ 4. Uitvoering van de lastgeving	452
A. Aanvang	452
B. Keuze van lasthebber	452
C. Opdracht	453

D. Controle	453
E. Vergoeding van de lasthebber	454
§ 5. Sanctieregeling	454
§ 6. Einde	455
A. Beëindiging van de lastgeving door een partij	455
B. Einde van de buitengerechtigde bescherming	455
§ 7. Overgangsrecht	456
Afdeling 4. Rechterlijke bescherming	456
§ 1. Bescherming via onbekwaamheid	457
A. Bepaling door de vrederechter	457
B. Sanctieregeling	459
1. Rechtshandelingen m.b.t. de persoon	459
2. Rechtshandelingen m.b.t. de goederen	459
C. Aanvang	460
D. Einde	461
§ 2. Bewind	461
A. Relatie met de rechterlijke bescherming	461
B. Draagwijdte: mogelijke bewindsregimes	462
C. Organisatie	462
1. Aanwijzing van een bewindvoerder	462
2. Mogelijkheid tot aanwijzing van een vertrouwenspersoon	464
D. Werking	466
1. Algemeen	466
a. Hoogstpersoonlijke rechtshandelingen	466
b. Geschillenregeling	467
c. Belangentegenstelling	467
d. Informatie- en verslagverplichtingen	468
e. Vergoeding van de bewindvoerder	469
f. Sanctieregeling	470
2. Bijstand	470
3. Vertegenwoordiging en beheer	472
a. Bevoegdheden en taken van de bewindvoerder	472
b. Machtigingbehoevende handelingen	473
(1) Bewind over de persoon	474
(2) Bewind over de goederen	474
c. Bijzonderheden inzake vervreemding van de goederen van de beschermde persoon en beschikkingen om niet	476

d. Verslagverplichting	478
e. Aansprakelijkheid van de bewindvoerder	479
E. Ouderlijk bewind	479
F. Aanvang van het bewind en de bewindsopdracht	479
G. Einde van het bewind en de bewindsopdracht	479
Afdeling 5. Procedurele aspecten	480
§ 1. Bevoegdheid	480
§ 2. Betekening en kennisgeving	481
§ 3. Bijzondere procedureregels	481
A. Buitengerechtelijke bescherming	481
B. Rechterlijke bescherming	482
1. Verzoek en verzoekers	482
2. Machtigingsprocedures bij bewind	484
3. Conflictenregeling	484
§ 4. Administratief dossier	484
DEEL II. HORIZONTALE RELATIES	485
Inleiding	487
TITEL I. HUWELIJK	489
Hoofdstuk 1. Algemeen	491
Afdeling 1. Definitie	491
Afdeling 2. Verdragsrechtelijke bescherming	491
Afdeling 3. Statistiek	492
Hoofdstuk 2. Grondvereisten om te trouwen	493
Afdeling 1. Twee personen van verschillend of hetzelfde geslacht	493
Afdeling 2. Huwbare leeftijd	494
§ 1. Principe	494

§ 2. Ontheffing van leeftijdsvereiste	495
A. Redenen	495
B. Procedure	496
Afdeling 3. Toestemming van de aanstaande echtgenoten	497
§ 1. Algemeen	497
§ 2. Verloving	497
§ 3. Gemis aan toestemming	499
A. Huwelijk van geesteszieken	500
B. Schijnhuwelijk	500
1. Omschrijving	500
2. Indicaties	501
3. Beteugeling	502
a. Preventie	503
b. Repressie	505
(1) Nietigverklaring	505
(2) Strafbaarstelling	506
(3) Inreisverbod	507
C. Gedwongen huwelijk	508
1. Omschrijving	508
2. Beteugeling	508
a. Preventie	508
b. Repressie	508
(1) Nietigverklaring	508
(2) Strafbaarstelling	508
§ 4. Gebrek in de toestemming	509
A. Bedrog	509
B. Geweld	509
C. Dwaling	510
Afdeling 4. Instemming van de ouders	511
§ 1. Beide ouders leven en verkeren in de mogelijkheid hun wil te kennen te geven	511
A. Beide ouders stemmen in	512
B. Een ouder stemt in en de andere weigert zijn instemming of verschijnt niet	512
C. Beide ouders weigeren hun instemming	512

D. Beide ouders verschijnen niet	513
§ 2. Een ouder leeft, verkeert in de mogelijkheid zijn wil te kennen te geven en is wilsbekwaam	513
A. De enige ouder stemt in	513
B. De enige ouder weigert zijn instemming	513
C. De enige ouder verschijnt niet	514
§ 3. Het kind heeft geen ouders (meer)	514
§ 4. Een ouder of beide ouders verkeren in de onmogelijkheid hun wil te kennen te geven of zijn wilsonbekwaam	514
A. Beide ouders verkeren in de onmogelijkheid of zijn wilsonbekwaam	514
B. Een ouder stemt in, de andere verkeert in de onmogelijkheid of is wilsonbekwaam	514
C. Een ouder weigert, de andere is in de onmogelijkheid of wilsonbekwaam	514
D. Een ouder verschijnt niet, de andere is in de onmogelijkheid of wilsonbekwaam	514
E. De enige ouder is in de onmogelijkheid of wilsonbekwaam	515
Afdeling 5. Geen vorig niet-ontbonden huwelijk	515
Afdeling 6. Geen verwantschap in verboden graad (huwelijksbeletselen)	516
§ 1. Bloedverwantschap in verboden graad	516
A. In de rechte lijn	516
B. In de zijlijn	516
§ 2. Aanverwantschap in verboden graad	517
A. In de rechte lijn	517
B. In de zijlijn	519
§ 3. Vermoede bloedverwantschap na een vonnis waarbij de vermoedelijke verwekker veroordeeld is tot alimentatie	519
§ 4. Verwantschap in verboden graad op grond van adoptie	519
A. Huwelijksbeletselen na gewone adoptie	519
B. Huwelijksbeletselen na volle adoptie	520
Hoofdstuk 3. Vormvereisten om te trouwen	521
Afdeling 1. Voor het aangaan van het huwelijk: de huwelijksaangifte	521
§ 1. Aangifteplicht	521

A. Bevoegde ambtenaar van de burgerlijke stand	522
B. Mogelijkheid tot vrijstelling	523
C. Overhandiging van zekere documenten	523
D. Opmaaktermijn	525
§ 2. Informatie omtrent de getuigen bij het huwelijk	526
§ 3. Wachttermijn	527
§ 4. Weigering de akte van aangifte op te maken	527
Afdeling 2. Bij het sluiten van het huwelijk: de huwelijksvoltrekking	527
Hoofdstuk 4. Sanctieregeling	529
Afdeling 1. Voorkomende huwelijksbeletselen	529
Afdeling 2. Vernietigende huwelijksbeletselen – Nietigverklaring van het huwelijk	530
§ 1. Volstreekte nietigheidsgronden	531
A. Overzicht van de gronden	531
B. Procedureregels	533
1. Titularissen. Termijn. Bevoegde rechter	533
2. Uitzonderingen. Bijzonderheden	533
§ 2. Betrekkelijke nietigheidsgronden	534
A. Dwaling in de persoon	534
B. Onbekwaamverklaring	535
§ 3. Gevolgen van de nietigverklaring	535
A. Voor de persoon van de pseudo-echtgenoten	535
B. Voor de goederen van de pseudo-echtgenoten	536
C. Voor derden	537
§ 4. Putatief huwelijk	537
A. Omschrijving	537
B. Voorwaarden	538
C. Gevolgen	539
1. Voor de persoon van de echtgenoten	539
2. Voor de goederen van de echtgenoten	540
§ 5. Nietigverklaring van het huwelijk en kinderen	540

Hoofdstuk 5. Bewijs van het huwelijk	543
Afdeling 1. Principe	543
Afdeling 2. Uitzonderingen	543
Hoofdstuk 6. Gevolgen van het huwelijk	545
Afdeling 1. Primair huwelijksstelsel	545
§ 1. Artikelen 212 tot 224 BW	546
A. Artikel 212 BW – Imperatieve bepalingen	546
1. Van toepassing door het enkele feit van het huwelijk	546
2. Imperatief karakter	548
3. Gelijke handelingsbekwaamheid van echtgenoten	548
B. Artikelen 213 en 214 BW – Persoonlijke huwelijksverplichtingen	549
1. Samenwoningsverplichting	549
a. Plicht tot (ongedwongen) geslachtsverkeer	549
b. Plicht tot samenwoning in de echtelijke verblijfplaats	550
c. Sancties	552
(1) Directe sancties	552
(2) Indirecte gevolgen	552
2. Getrouwheidsverplichting	553
3. Hulpverplichting	553
4. Bijstandsverplichting	555
C. Artikel 215 BW – Bescherming van de gezinswoning	555
1. Algemeen	555
2. Voorwerp van de bescherming	556
a. De gezinswoning	556
(1) Onroerend goed	557
(2) Voornaamste woning	557
(3) Dient	558
b. Huisraad	559
3. Bescherming	559
a. Getroffen rechten	559
b. Beschermingstechnieken	560
(1) Gezinswoning waarop één of beide echtgenoten een zakelijk recht heeft of hebben	560

(2) Huisraad	565
(3) Gehuurde gezinswoning	566
4. Sancties	570
D. Artikel 216 BW – Beroepskeuze	570
1. Recht om een beroep uit te oefenen	570
a. Principe	570
b. Recht van verzet van de echtgenoot	571
c. Sancties	572
2. Gebruik van de naam van de echtgenoot in beroepsbetrekkingen	572
E. Artikel 217 BW – Inning en besteding van inkomsten	573
1. Algemeen	573
2. Inning van inkomsten	573
3. Besteding van inkomsten	574
4. Sancties	575
F. Artikel 218 BW – Openen van een bankrekening	575
1. Recht een rekening te openen en een brandkast te huren	575
2. Vermoeden van uitsluitende bestuursbevoegdheid	575
3. Kennisgeving aan de echtgenoot	578
4. Sancties	579
G. Artikel 219 BW – Lastgeving tussen echtgenoten	579
1. Algemeen	579
2. Beperkingen	579
3. Draagwijdte van de lastgeving	580
H. Artikel 220 BW – Gerechtelijke machtiging en indeplaatsstelling	581
1. Machtiging	581
2. Indeplaatsstelling	582
I. Artikel 221 BW – Bijdrage in de lasten van het huwelijk	583
1. Lasten van het huwelijk	583
2. Bijdrage naar vermogen	584
3. Bijzondere uitvoeringssanctie: de ontvangstmachtiging	588
a. Aard van de sanctie	588
b. Voorwerp van de maatregel	589
c. Procedure	590
J. Artikel 222 BW – Hoofdelijkheid van huishoudelijke schulden en opvoedingsschulden	593
1. Huishoudelijke schulden	593
2. Opvoedingsschulden	594

3. Hoofdelijke gehoudenheid	594
4. Buitensporige schulden	596
K. Artikel 223 BW – Dringende maatregelen	596
1. Algemeen	596
2. Toepassingsvoorwaarden	597
a. Grof plichtsverzuim of ernstige verstoring van de verstandhouding	597
(1) Grof plichtsverzuim	597
(2) Ernstige verstoring van de verstandhouding	597
b. Dringende maatregelen	598
3. Mogelijke maatregelen	599
a. Verblijfplaats van de echtgenoten	599
(1) Machtiging tot afzonderlijk verblijf	599
(2) Vaststelling van de echtelijke verblijfplaats	601
b. Alimentatie en ontvangstmachtiging	601
(1) Rol van het schuld criterium bij een onderhoudsvordering tussen echtgenoten vóór inleiding van de echtscheidingsprocedure	601
(2) Begroting van het onderhoudsgeld tussen echtgenoten	605
c. Maatregelen m.b.t. de goederen van de echtgenoten	606
d. Ouderlijk gezag, verblijf en recht op persoonlijk contact	608
4. Verboden maatregelen	609
a. Niet-gevorderde maatregelen	609
b. Maatregelen in strijd met het recht	610
5. Geldingsduur en herziening	611
a. Voorlopige maatregelen gelden <i>rebus sic stantibus</i>	611
b. Verplichte of facultatieve duurtijdbepaling	612
L. Artikel 224 BW – Nietigverklaring van bepaalde handelingen	615
1. Getroffen handelingen	615
2. Kenmerken van de nietigheid	616
a. Relatief karakter	616
b. Verplicht of facultatief?	617
3. Schadevergoeding	618
4. Procedure	618
§ 2. Bijzondere rechtspleging inzake vorderingen tussen echtgenoten betreffende hun wederzijdse rechten en verplichtingen en hun huwelijksvermogensstelsel (art. 1253 <i>quater</i> tot <i>octies</i> Ger.W.)	620

A. Procesvoorschriften	621
B. Informatiemogelijkheden van de familierechtbank	623
C. Bijzondere regels i.v.m. het verbod tot vervreemden, hypothekeerders of verpanden	623
1. Onroerende goederen en zeeschepen	624
2. Roerende goederen	624
Afdeling 2. Wettelijk secundair huwelijksvermogensstelsel	624
§ 1. Algemeen	624
A. Verantwoording van de keuze	625
B. Juridische aard van het gemeenschappelijk vermogen	626
C. Indeling van het wettelijk stelsel	626
§ 2. Actief	627
A. Baten van de eigen vermogens	627
1. Goederen eigen omwille van hun oorsprong	627
a. Goederen van vóór het huwelijk (tegenwoordige goederen)	627
b. Goederen om niet verkregen tijdens het huwelijk (toekomstige goederen)	628
c. Bewijs	628
2. Goederen eigen omwille van hun aard	631
a. Accessoria	631
(1) Toebehoren van eigen onroerende goederen of onroerende rechten	631
(2) Toebehoren van eigen waardepapieren	632
(3) Goederen aan een echtgenoot overgedragen door een bloedverwant in opgaande lijn	633
(4) Aandeel door een echtgenoot verkregen in een goed waarvan hij reeds mede-eigenaar is	633
(5) Goederen door zaakvervangings-, beleggings- of wederbeleggings van eigen goederen verkregen	634
(6) Gereedschappen en werktuigen die dienen tot het uitoefenen van het beroep	638
(7) Rechten verbonden aan een personenverzekering door de begunstigde zelf gesloten, die hij verkrijgt bij het overlijden van zijn echtgenoot of na de ontbinding van het stelsel	639
b. Strikt persoonlijke goederen	645
(1) Klederen en voorwerpen voor persoonlijk gebruik	645

(2) Literair, artistiek of industrieel eigendomsrecht	646
(3) Recht op herstel van persoonlijke, lichamelijke of morele schade	646
(4) Recht op een pensioen, lijfrente of soortgelijke uitkering, dat één der echtgenoten alleen bezit	647
(5) Lidmaatschapsrechten verbonden aan gemeenschappelijke aandelen in vennootschappen waarin alle aandelen op naam zijn, indien die toebedeeld zijn aan of ingeschreven zijn op naam van één echtgenoot alleen	649
B. Baten van het gemeenschappelijk vermogen	650
1. Inkomsten uit beroepsbezigheden	650
2. Vruchten, inkomsten en interesten van eigen goederen	651
3. Schenkingen en legaten aan beide echtgenoten	651
4. Alle goederen waarvan niet bewezen is dat zij eigen zijn ingevolge enige wetsbepaling	652
C. Bijzondere problemen	654
1. Handelszaak en huwelijksvermogensrecht	654
2. Cliënteel van een vrij beroep	655
§ 3. Passief	657
A. Verbintenis en bijdrage	657
B. Definitief passief (bijdrage)	658
1. Eigen schulden	658
a. Schulden eigen omwille van hun oorsprong	658
b. Schulden eigen omwille van hun aard	658
(1) Schulden door één der echtgenoten aangegaan in het uitsluitend belang van zijn eigen vermogen	659
(2) Schulden ontstaan uit een persoonlijke of zakelijke zekerheid door één der echtgenoten gesteld in een ander belang dan dat van het gemeenschappelijk vermogen	659
(3) Schulden ingevolge verboden beroepen of verboden handelingen	660
(4) Schulden ontstaan uit een strafrechtelijke veroordeling of een onrechtmatige daad door een echtgenoot begaan	660
2. Gemeenschappelijke schulden	661
a. Schulden aangegaan door beide echtgenoten, gezamenlijk of hoofdelijk	661

b. Schulden aangegaan door één der echtgenoten ten behoeve van de huishouding en de opvoeding van de kinderen	662
c. Schulden door één der echtgenoten aangegaan in het belang van het gemeenschappelijk vermogen	663
d. Schulden ten laste van giften die de gemeenschap toekomen	664
e. Interesten die een bijzaak vormen van de eigen schulden van een echtgenoot	664
f. Onderhoudsschulden jegens bloedverwanten in de nederdalen- de lijn van één der echtgenoten	664
(1) Onderhoudsschulden t.o.v. ouders, grootouders en schoon- ouders	665
(2) Uitkering lastens de vorige echtgenoot	666
g. Schulden waarvan niet bewezen is dat zij aan één der echtge- noten eigen zijn ingevolge enige wetsbepaling	668
C. Voorlopig passief (verbintenis)	669
1. Verhaalsrecht van de schuldeisers m.b.t. eigen schulden	669
a. Algemene regel	669
b. Uitzondering: uitbreiding van het verhaalsrecht	670
(1) Indien het gemeenschappelijk vermogen verrijkt werd	670
(2) In geval van delictuele of <i>quasidelictuele</i> schuld	671
(3) In geval van schuld aangegaan door beide echtgenoten in verschillende hoedanigheid	672
2. Verhaalsrecht van de schuldeisers m.b.t. gemeenschappelijke schulden	672
a. Algemene regel	672
b. Uitzondering: beperking van het verhaalsrecht	674
D. Schulden tussen echtgenoten	676
§ 4. Bestuur	677
A. Algemeen	677
B. Bestuur van het gemeenschappelijk vermogen	678
1. Begrip bestuur en doelgebondenheid van het bestuur	678
2. Regel: gelijktijdig bestuur	678
a. Handelingen die onder het gelijktijdig bestuur vallen	679
(1) Handelingen ten behoeve van de huishouding en de opvoe- ding van de kinderen	680
(2) Handelingen m.b.t. roerende goederen	680
(3) Legaten	680

(4) Bepaalde schenkingen	681
(5) Verhuringen	682
(6) Daden van beheer in geval van gezamenlijke beroepsuitoefening	682
b. Gehoudenheid van de andere echtgenoot	682
3. Eerste uitzondering: alleenbestuur	683
4. Tweede uitzondering: gezamenlijk bestuur	685
a. Daden van beschikking in het raam van een gezamenlijke beroepsuitoefening	687
b. Bepaalde gewichtige handelingen, steeds vatbaar voor nietigverklaring zo ze door één echtgenoot werden verricht	687
(1) Verkrijgen, vervreemden of met zakelijke rechten bezwaren van voor hypotheek vatbare goederen	687
(2) Verkrijgen, overdragen of in pand geven van een handelszaak of enig bedrijf	688
(3) Sluiten, vernieuwen of opzeggen van huurovereenkomsten voor langer dan negen jaar en toestaan van een handelshuur- of pachtovereenkomst	688
c. Bepaalde (iets minder) gewichtige handelingen, vatbaar voor nietigverklaring zo ze door één echtgenoot werden verricht met benadeling van de andere echtgenoot	689
(1) Overdracht of inpandgeving van een hypothecaire schuldvordering	689
(2) Ontvangen van de prijs van een vervreemd onroerend goed of van de terugbetaling van een hypothecaire schuldverdring en verlenen van opheffing van een hypothecaire inschrijving	690
(3) Aanvaarding of verwerping van legaten en schenkingen onder beding dat ze gemeenschappelijk zullen zijn	690
(4) Aangaan van leningen	690
(5) Sluiten van een kredietovereenkomst bedoeld door de wet van 12 juni 1991 op het consumentenkrediet	691
d. Schenkingen van gemeenschapsgoederen	691
C. Bestuur van het eigen vermogen	692
D. Beveiligingsmaatregelen en sancties	693
1. Rechterlijke machtiging	693
a. Toepassingsgebied	693

b. Uitwerking	694
c. Procedure	694
2. Rechterlijk verbod	695
a. Toepassingsgebied	695
b. Uitwerking	695
c. Procedure	696
3. Nietigverklaring	696
a. Toepassingsgebied	696
b. Mogelijkheid tot nietigverklaring	698
c. Onverminderd de rechten van derden te goeder trouw	699
d. Procedure	699
4. Vergoeding aan het gemeenschappelijk vermogen	700
a. Toepassingsgebied	700
b. Uitwerking	701
5. Ontneming van bestuursbevoegdheden	702
a. Toepassingsgebied	702
b. Uitwerking	702
c. Publiciteit en procedure	703
6. Gerechtelijke scheiding van goederen	704
§ 5. Ontbinding, vereffening, verdeling	704
A. Oorzaken en ogenblik van de ontbinding	704
1. Overlijden van een echtgenoot	705
2. Echtscheiding of scheiding van tafel en bed	705
a. Echtscheiding (of scheiding van tafel en bed) op grond van onherstelbare ontwrichting van het huwelijk	706
(1) Ogenblik van ontbinding van het wettelijk stelsel ten aanzien van derden	706
(2) Ogenblik van ontbinding van het wettelijk stelsel tussen echtgenoten	706
b. Echtscheiding (of scheiding van tafel en bed) door onderlinge toestemming	710
c. Bijzondere, afwijkende regeling bij echtscheiding (of scheiding van tafel en bed) op grond van onherstelbare ontwrichting van het huwelijk	711
(1) Toepassingsgebied	711
(2) Toepassingsvoorwaarden	712
(3) Gevolg	713

d. Overlijden vóór de overschrijving van de echtscheiding	714
3. Gerechtelijke scheiding van goederen	714
a. Titularissen van de vordering	714
b. Gronden	714
c. Procedure en publiciteit	715
d. Gevolgen	716
4. Overgang naar een ander huwelijksvermogensstelsel	716
5. Gerechtelijke verklaring van afwezigheid	717
6. Gerechtelijke verklaring van overlijden	718
7. Nietigverklaring van het huwelijk	718
B. Postcommunautaire onverdeeldheid	719
1. Aard van de onverdeeldheid	719
2. Samenstelling van de onverdeelde massa	720
3. Beheer van de onverdeelde massa	721
4. Bijzondere problemen gesteld door de retroactiviteit van de ontbinding bij echtscheiding	722
a. Bestuurshandelingen	722
(1) Afhaling van banktegoeden	722
(2) Aankoop van een onroerend goed	723
b. Aanrekening van tijdens de echtscheidingsprocedure betaalde onderhoudsgelden	724
c. Woonstvergoeding	725
(1) Eén echtgenoot heeft het exclusieve genot van de woonst zonder dat er onderhoudsgeld werd toegekend	728
(2) De onderhoudsplichtige heeft het exclusieve genot van de woonst	728
(3) De onderhoudsgerechtigde heeft het exclusieve genot van de woonst	729
d. Afbetaling van een hypothecaire lening	730
C. Boedelbeschrijving	730
1. Verplichting tot boedelbeschrijving	730
2. Vorm en inhoud van de boedelbeschrijving	731
3. Termijn voor het opmaken van de boedelbeschrijving	732
4. Sanctie bij gebreke van boedelbeschrijving	732
D. Vereffening	733
1. Algemeen	733
2. Vergoedingsrekeningen	735

a. Begrip	735
b. Dwingend karakter van het recht van elke echtgenoot op verrekening van de vergoedingen	735
c. Gevallen van vergoeding	736
(1) Vergoeding verschuldigd aan het gemeenschappelijk vermogen	736
(2) Vergoeding verschuldigd door het gemeenschappelijk vermogen	738
d. Bedrag van de vergoedingen	739
e. Bewijs van de vergoedingen	741
(1) Vergoeding verschuldigd door het gemeenschappelijk vermogen	741
(2) Vergoeding verschuldigd aan het gemeenschappelijk vermogen	742
f. Interesten	743
g. Eindrekening	744
(1) Rekening tussen elke echtgenoot en de gemeenschap	744
(2) Rekening tussen één echtgenoot en de gemeenschap	744
h. Bijzonder probleem: vergoedingen en handelszaak	746
3. Verrekening van de lasten	746
a. Betaling van gemeenschappelijke schulden vóór de verdeling	747
b. Betaling van gemeenschappelijke schulden na de verdeling	748
4. Verrekening van de vergoedingen	749
a. Een echtgenoot is een vergoeding verschuldigd aan het gemeenschappelijk vermogen	750
b. Het gemeenschappelijk vermogen is een vergoeding verschuldigd aan een echtgenoot	751
(1) Het gemeenschappelijk vermogen vertoont een batig saldo	751
(2) Het gemeenschappelijk vermogen vertoont geen batig saldo	752
E. Verdeling	752
1. Beginselen	752
2. Recht van toewijzing bij voorrang	753
a. Recht van toewijzing na overlijden	756
b. Recht van toewijzing na echtscheiding, scheiding van tafel en bed of gerechtelijke scheiding van goederen	757
3. Heling	761
a. Toepassingsvoorwaarden	761

b. Sanctie	761
4. Kosten van vereffening en verdeling	762
Afdeling 3. Overgangsrecht	763
Inleiding	763
§ 1. Algemene beginselen inzake overgangsrecht	763
§ 2. Echtgenoten gehuwd onder het vroegere wettelijk stelsel	765
A. In geval van verklaring tot handhaving	765
B. Zonder verklaring tot handhaving	765
1. Retroactiviteitstheorie	765
2. Ontbindingstheorie	766
3. Continuïteitstheorie	766
Hoofdstuk 7. Ontbinding van het huwelijk	773
Afdeling 1. Overlijden van één van de echtgenoten	773
§ 1. Ontbinding van het wettelijk huwelijksvermogensstelsel en vereffening-verdeling	773
§ 2. Erfrecht van de langstlevende echtgenoot	774
A. Omvang van het erfrecht van de langstlevende echtgenoot	774
1. In samenloop met afstammelingen van de erflater	774
2. In samenloop met andere bloedverwanten dan afstammelingen van de erflater	774
3. In een nalatenschap zonder erfgerechtigde bloedverwanten van de erflater	775
4. In alle gevallen	775
B. Omzetting van het vruchtgebruik van de langstlevende echtgenoot en afkoop van de blote eigendom	775
§ 3. Onderhoudsvordering ten laste van de nalatenschap	777
Afdeling 2. Echtscheiding	778
TITEL II. ECHTSCHEIDING EN SCHEIDING VAN TAFEL EN BED	779
Hoofdstuk 1. Echtscheiding	781
Afdeling 1. Algemeen	781

§ 1. Historiek en evolutie van het echtscheidingsrecht	781
§ 2. Echtscheiding en de mensenrechten	784
§ 3. Juridische kenmerken van de echtscheidingsvordering	785
A. Persoonlijk karakter	785
B. Onbeschikbaarheid	786
C. Onverjaarbaarheid	786
§ 4. Overgang van de vroegere naar de huidige gronden en procedures	787
A. Van vijf naar twee echtscheidingsgronden en -procedures	787
B. Problemen van overgangsrecht: vragen naar het toepasselijke recht i.v.m. de echtscheidingsgronden	787
1. Hoofdvorderingen in geval van hoger beroep tegen een vonnis gewezen met toepassing van het oude recht	788
2. Tegenvorderingen en aanvullende vorderingen, ingesteld na 1 september 2007, na een voordien ingeleide hoofdvordering	789
 Afdeling 2. Echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting van het huwelijk (EOO)	 790
§ 1. Grond tot echtscheiding	790
A. Begrip “onherstelbare ontwrichting van het huwelijk”	790
B. Bewijs van de onherstelbare ontwrichting van het huwelijk	791
1. Bewijs door alle wettelijke middelen	791
a. Geschriften	792
(1) Vaststelling van overspel door een gerechtsdeurwaarder	792
(2) Strafvonnis en strafdossier	793
(3) Brieven	794
(4) Elektronische communicatie	795
b. Foto’s en geluidsdragers	796
c. Getuigen	796
d. Deskundigenonderzoek	797
e. Vermoedens	798
f. Bekentenis en eed	798
2. Bewijs van een periode van feitelijke scheiding	799
a. Vereiste duurtijd van de feitelijke scheiding	799
(1) Gezamenlijke vordering	799
(2) Eenzijdige vordering	799
b. Bewijs en aard van de feitelijke scheiding	800
3. Bewijs via herhaalde echtscheidingsaanvraag	801

a. Gezamenlijke vordering	801
b. Eenzijdige vordering	801
§ 2. Procedure	802
A. Bevoegde rechtbank	802
B. Verloop van de procedure	802
1. Inleiding van het geding	802
a. Wijzen van gedinginleiding	802
(1) Gezamenlijke vordering	802
(2) Eenzijdige vordering	803
b. Vermeldingen in het gedinginleidend stuk	804
c. Toe te voegen stukken	804
2. Persoonlijke verschijning voor de familierechtbank	805
3. Promotie van alternatieve geschillenoplossing	806
4. Mogelijkheid tot uitbreiding/wijziging van oorzaak/voorwerp van de vordering – Aanvullende vorderingen en tegenvorderingen	807
5. Verbod van weergave van de debatten in de pers	809
6. Uitspraak van de rechtbank	809
7. Gerechtskosten	809
8. Betekening van de echtscheidingsuitspraak en kracht van gewijsde	810
9. Rechtsmiddelen	811
10. Overschrijving van de echtscheidingsuitspraak	812
§ 3. Voorlopige maatregelen	813
A. Algemeen	813
B. Twee manieren om voorlopige maatregelen te bekomen	815
1. Homologatie van een akkoord	815
2. Beslissing van de familierechtbank op verzoek	816
a. Gecombineerde vordering	816
b. Afzonderlijke vordering	817
C. Mogelijke maatregelen	817
1. Verblijfplaats van de echtgenoten	818
a. Machtiging tot afzonderlijk verblijf	818
b. Vaststelling van de echtelijke verblijfplaats	819
2. Alimentatie en ontvangstmachtiging	819
a. Rol van het schuld criterium bij een onderhoudsvordering tussen echtgenoten tijdens de echtscheidingsprocedure	820
b. Begroting van de uitkering	822
(1) Referentiestandaard	822

(2) Begrotingscriteria	823
c. Provisio ad litem	824
3. Maatregelen m.b.t. de goederen van de echtgenoten	825
4. Ouderlijk gezag, verblijf en recht op persoonlijk contact	827
D. Verboden maatregelen	828
E. Geldingsduur en herziening	829
1. Geldingsduur	829
2. Herziening	831
3. Bijzonderheden	831
§ 4. Gevolgen van de echtscheiding	832
A. Algemeen	832
1. Gevolgen ten aanzien van de persoon van de echtgenoten	832
a. Tussen echtgenoten	832
b. Ten aanzien van derden	833
2. Gevolgen ten aanzien van de goederen van de echtgenoten	834
a. Tussen echtgenoten	834
b. Ten aanzien van derden	834
B. Lot van huwelijksvoordelen en contractuele erfstellingen	834
1. Principieel verval na echtscheiding	834
2. Mogelijkheid om het behoud te bedingen	836
C. Uitkering voor de ex-echtgenoot na echtscheiding	837
1. Algemeen	837
a. Evolutie van schulddeterminatie naar compensatie van economische achterstand en voorsprong	837
b. Overgangsrecht	838
2. Overeenkomst over de onderhoudsuitkering	840
3. Recht op een onderhoudsuitkering	841
a. Principe	841
b. Uitzonderingen	841
(1) Zware fout	842
(2) Geweld tegen de persoon van de andere (ex-)echtgenoot	844
(3) Staat van behoefte als gevolg van een eenzijdige beslissing die niet was ingegeven door de noden van de familie	845
c. Bijzonderheden: provisionele uitkering en voorschot	847
4. Begroting van de onderhoudsuitkering in drie stappen	847
a. Eerste stap: bepaling van de toepasselijke referentiestandaard	847
(1) De uitkering moet ten minste de staat van behoefte dekken	847

(2) De uitkering kan op een hoger bedrag worden begroot, rekening houdend met de aanzienlijke terugval van de economische situatie van de onderhoudsgerechtigde	848
b. Tweede stap: draagkracht van de onderhoudsgerechtigde	851
c. Derde stap: draagkracht van de onderhoudsplichtige	851
5. Beperking van de uitkering tot $\frac{1}{3}$ van de inkomsten van de schuldenaar	852
6. Modaliteiten van de onderhoudsuitkering	853
a. Duurtijdbeperking	853
(1) Principieel niet langer dan de duur van het huwelijk	853
(2) Uitzonderlijke verlenging in geval van buitengewone omstandigheden	855
b. Automatische indexerings	857
c. Wijzigbaarheid	857
(1) Criterium: nieuwe omstandigheden onafhankelijk van de wil van partijen	857
(2) Toepassingen	857
(3) Mogelijkheid om de onwijzigbaarheid te bedingen	858
(4) Wijziging als gevolg van de vereffening-verdeling van de huwelijksgemeenschap of de onverdeeldheid tussen ex-echtgenoten	858
d. Vervanging door een kapitaal of kapitalisatie	859
(1) Overeenkomst tussen partijen	859
(2) Rechterlijke beslissing	860
7. Beëindiging van de onderhoudsuitkering	860
a. Nieuwe tweerelatie van de onderhoudsgerechtigde	860
(1) Huwelijk	860
(2) Wettelijke samenwoning	861
(3) Feitelijke samenwoning of latrelatie	861
b. Verzaking	861
c. Afschaffing	862
d. Overlijden van de onderhoudsplichtige	862
e. Overlijden van de onderhoudsgerechtigde	862
8. Uitvoerbaarheid	862
a. Beperkte beslagbaarheid	862
b. Ontvangstmachtiging	863
c. Misdrijf familieverlating	863

d. Uitvoerbaarheid bij voorraad van rechtswege	863
9. Bevoegde rechter	864
D. Geen bijzondere gevolgen voor de kinderen	864
1. Uitoefening van ouderlijk gezag	864
2. Geen verlies van voordelen	865
 Afdeling 3. Echtscheiding door onderlinge toestemming (EOT)	866
§ 1. Historiek en evolutie	866
§ 2. Vereisten	868
A. Volgehouden wil van beide echtgenoten om door onderlinge toestemming uit de echt te scheiden	868
B. Globale voorafgaande overeenkomsten over alle gevolgen van de echtscheiding	868
§ 3. Voorafgaande overeenkomsten	868
A. Regelingsakte	869
1. Inhoud	869
2. Vorm	872
3. Rechtskarakter	873
4. Uitwerking	873
B. Familierechtelijke overeenkomst	875
1. Verblijfplaats van de echtgenoten	875
2. Ouderlijk gezag en recht op persoonlijk contact	876
3. Bijdrage van de echtgenoten in het levensonderhoud, de opvoeding en de passende opleiding van de kinderen	877
4. Eventuele uitkering tussen echtgenoten	880
§ 4. Procedure	881
A. Bevoegde rechtbank	881
B. Verloop van de procedure	882
1. Neerlegging van het verzoekschrift (met bijlagen)	882
2. Principeel schriftelijke procedure ingeval de echtgenoten minstens zes maanden feitelijk gescheiden leven	884
3. Persoonlijke verschijning van de echtgenoten die nog geen zes maanden feitelijk gescheiden leven	884
4. Advies van het Openbaar Ministerie	885
5. Eventuele bijkomende verschijning	885
6. Formaliteiten en conclusie van het Openbaar Ministerie	886

7. Uitspraak van de echtscheiding en homologatie van de overeenkomsten over de kinderen	887
C. Wijzigbaarheid van de voorafgaande overeenkomsten tijdens de procedure	887
1. Eenzijdig	887
2. In onderling akkoord	888
D. Lot van de voorafgaande overeenkomsten na afstand van de procedure	889
1. Historiek	889
2. Afstand van de procedure	890
E. Rechtsmiddelen	891
1. Hoger beroep	891
a. Vonnis dat de EOT uitspreekt	891
b. Vonnis dat de EOT weigert	893
2. Voorziening in cassatie	893
3. Herroeping van het gewijsde	893
F. Overschrijving van de echtscheidingsuitspraak	894
§ 5. Gevolgen van de echtscheiding	894
A. Algemeen	894
1. Tussen ex-echtgenoten	894
2. Ten aanzien van derden	894
B. Wijzigbaarheid van de voorafgaande overeenkomsten na echtscheiding	895
1. In onderling akkoord	895
2. Op eenzijdig verzoek	896
a. Regelingsakte	896
(1) Dwaling en (gewone) benadeling	896
(2) Gekwalificeerde benadeling	898
b. Overeenkomsten met betrekking tot de kinderen	898
(1) Uitoefening van ouderlijk gezag en verblijf of recht op persoonlijk contact	899
(2) Onderhoudsbijdrage voor de kinderen	900
c. Uitkering na echtscheiding voor de gewezen echtgenoot	904
(1) Van onwijzigbaarheid ...	904
(2) ... naar principiële wijzigbaarheid	906
(3) Wettelijke herzieningscriteria	907
(4) Mogelijkheid om de onwijzigbaarheid te bedingen	909

(5) Lot van overeenkomsten ondertekend vóór 1 september 2007	910
(6) Reductie of afschaffing van de uitkering wegens rechtsmisbruik	911
Hoofdstuk 2. Scheiding van tafel en bed	915
Afdeling 1. Inhoud van de instelling	915
Afdeling 2. Gronden	916
Afdeling 3. Procedure	917
§ 1. Bevoegde rechter	917
§ 2. Omzetting van de vordering tot scheiding van tafel en bed in een echtscheidingsvordering en <i>vice versa</i>	917
Afdeling 4. Gevolgen	918
§ 1. Ten aanzien van de persoon van de echtgenoten	918
A. Getrouwheidsplicht	918
B. Hulpverplichting als grondslag voor onderhoudsplicht	918
§ 2. Ten aanzien van de goederen van de echtgenoten	919
§ 3. Ten aanzien van de kinderen	920
Afdeling 5. Beëindiging	920
§ 1. Verzoening	920
§ 2. Overlijden	921
§ 3. Echtscheiding	921
TITEL III. WETTELIJKE SAMENWONING	923
Hoofdstuk 1. Algemeen	925
Afdeling 1. Historiek	925
Afdeling 2. Verhouding van staat	926
Hoofdstuk 2. Grondvoorwaarden	929

Hoofdstuk 3. Vormvoorwaarden	933
Afdeling 1. Verklaring van wettelijke samenwoning	933
Afdeling 2. Controlebevoegdheid van de ambtenaar van de burgerlijke stand	934
Hoofdstuk 4. Gevolgen tijdens de wettelijke samenwoning	937
Afdeling 1. Primair samenwoningsstelsel	937
§ 1. Geen persoonsrechtelijke gevolgen	937
§ 2. Vermogensrechtelijke gevolgen	937
A. Bescherming van de gezinswoning en het huisraad	937
B. Plicht tot bijdrage in de lasten van het samenleven	937
C. Hoofdelijke gehoudenheid voor huishoudelijke schulden en opvoedingsschulden	938
Afdeling 2. Secundair samenwoningsstelsel	938
§ 1. Wettelijk stelsel: scheiding van goederen of onverdeelde mede-eigendom	938
§ 2. Conventioneel stelsel: de notariële wettelijke samenwoningsovereenkomst	939
A. Vormvoorschriften en publiciteit	939
B. Bekwaamheid	939
C. Inhoudelijke mogelijkheden	940
D. Tegenwerpelijkheid aan derden	940
Afdeling 3. Dringende maatregelen	942
§ 1. Toepassingsvoorwaarde	942
§ 2. Mogelijke maatregelen	942
§ 3. Geldingsduur	943
§ 4. Rechtspleging	944
Hoofdstuk 5. Beëindiging	945
Afdeling 1. Oorzaken van ontbinding en ontbindingsprocedure	945
§ 1. Eén van de partijen treedt in het huwelijk	945
§ 2. Eén van de partijen overlijdt	945

§ 3. Beëindiging in onderlinge overeenstemming	946
§ 4. Eenzijdige beëindiging	946
Afdeling 2. Gevolgen	947
§ 1. Mogelijkheid tot dringende en voorlopige maatregelen	947
A. Toepassingsvoorwaarde	947
B. Vervaltermijn	947
C. Mogelijke maatregelen	948
D. Maximale geldigheidsduur	948
E. Rechtspleging	948
§ 2. Specifieke gevolgen na ontbinding door overlijden	948
A. Wettelijk erfrecht van de langstlevende wettelijk samenwonende	948
B. Bijzondere onderhoudsplicht van de langstlevende wettelijk samenwonende partner t.a.v. de kinderen van de overledene waarvan hij niet de ouder is	950
C. Onderhoudsvordering van de ascendenten van de kinderloos overleden wettelijk samenwonende ten laste van de nalatenschap	950
Hoofdstuk 6. Nietigverklaring	951
Afdeling 1. Algemeen	951
Afdeling 2. Specifieke nietigheidsgronden	951
Hoofdstuk 7. Evaluatie	953
TITEL IV. FEITELIJKE SAMENWONING	955
Hoofdstuk 1. Algemeen	957
Hoofdstuk 2. Verhoudingen tussen feitelijk samenwonenden onderling	959
Afdeling 1. Persoonlijke verhoudingen	959
Afdeling 2. Patrimoniale verhoudingen	961
§ 1. Goederen	961
§ 2. Schenkingen en legaten	962

§ 3. Overeenkomsten onder bezwarende titel	963
Hoofdstuk 3. Verhoudingen tussen feitelijk samenwonenden en derden	967
Afdeling 1. Onrechtmatige daad van een derde	967
Afdeling 2. Huur van de gezinswoning	968
Afdeling 3. Huishoudelijke schulden	968
Afdeling 4. Beslag op inboedel	968